

LEERBOGEN

bron: Kaospilot

Ons onderwijs heeft vaak eenzelfde structuur: 4 jaren, 2 semesters per jaar, 2 blokken van 10 weken per semester en een aantal vakken per blok. Vaak bestaat er tussen de vakken, blokken en semesters weinig samenhang. Onderwijs lijkt soms een verzameling van losse eilanden.

De Leerbogen is een prettige ontwerpmethodiek die hierbij kan helpen. De methodiek is ontwikkeld door Kaospilot en heeft al bij een aantal onderwijsinstellingen vaste grond onder de voet gekregen.

De voordelen van deze ontwerpmethodiek zijn:

- Je ontwerpt met het eind voor ogen.
- Je ontwerpt vanuit samenhang, omdat alle leerbogen een onderlinge relatie hebben.
- Je ontwerpt vanuit (leer)vragen (in plaats van doelen) die uitnodigen tot leren.
- Je ontwerpt visueel (en niet alleen met woorden).

Er valt heel veel te schrijven over de toepassing de Leerbogen. Hiernaast volgt onze vertaling van deze methodiek. We hebben daarbij gekozen voor een eenvoudige beschrijving die voor ons de kern raakt.

De kern

Een essentieel onderdeel van de methodiek is het idee van back-casting: terugontwerpen. Het idee is dat je een onderwijsontwerp maakt met het eind voor ogen: de uitstromende student die succesvol het programma beëindigt.

Deze student wordt beschreven aan de hand van termen als kennis, vaardigheden, houding en zelfinzicht. Ditzelfde wordt gedaan voor de instromer. Het verschil tussen instromer en uitstromer is de leersprong die je wenst, weergegeven in een boog met een centrale vraag (leerboog).

Deze centrale vraag is het uitgangspunt van je ontwerp: het is dé vraag waar het in jouw onderwijsprogramma om draait.

Om vervolgens concreter te worden, wordt de hoofdboog onderdeel in kleinere bogen, ieder met een overkoepelende vraag. Deze deelvragen leiden samen tot een antwoord op de centrale vraag.

Dit proces kan je herhalen tot het moment dat je vragen concreet genoeg zijn om een programma te maken. Met het maken van het programma denk je na over welke activiteiten, werk- en toetsvormen passen bij de leerbogen die je hebt opgesteld. De kunst is om niet te snel naar de invulling van het programma te gaan. Besteed vooral goed de tijd aan de leerbogen en vragen die daarbij horen en heb vertrouwen dat het programma hier logisch uit volgt.

IDOARRT & LEEERBOGEN

I Intenties

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

DO Gewenste uitkomsten

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

R Principes

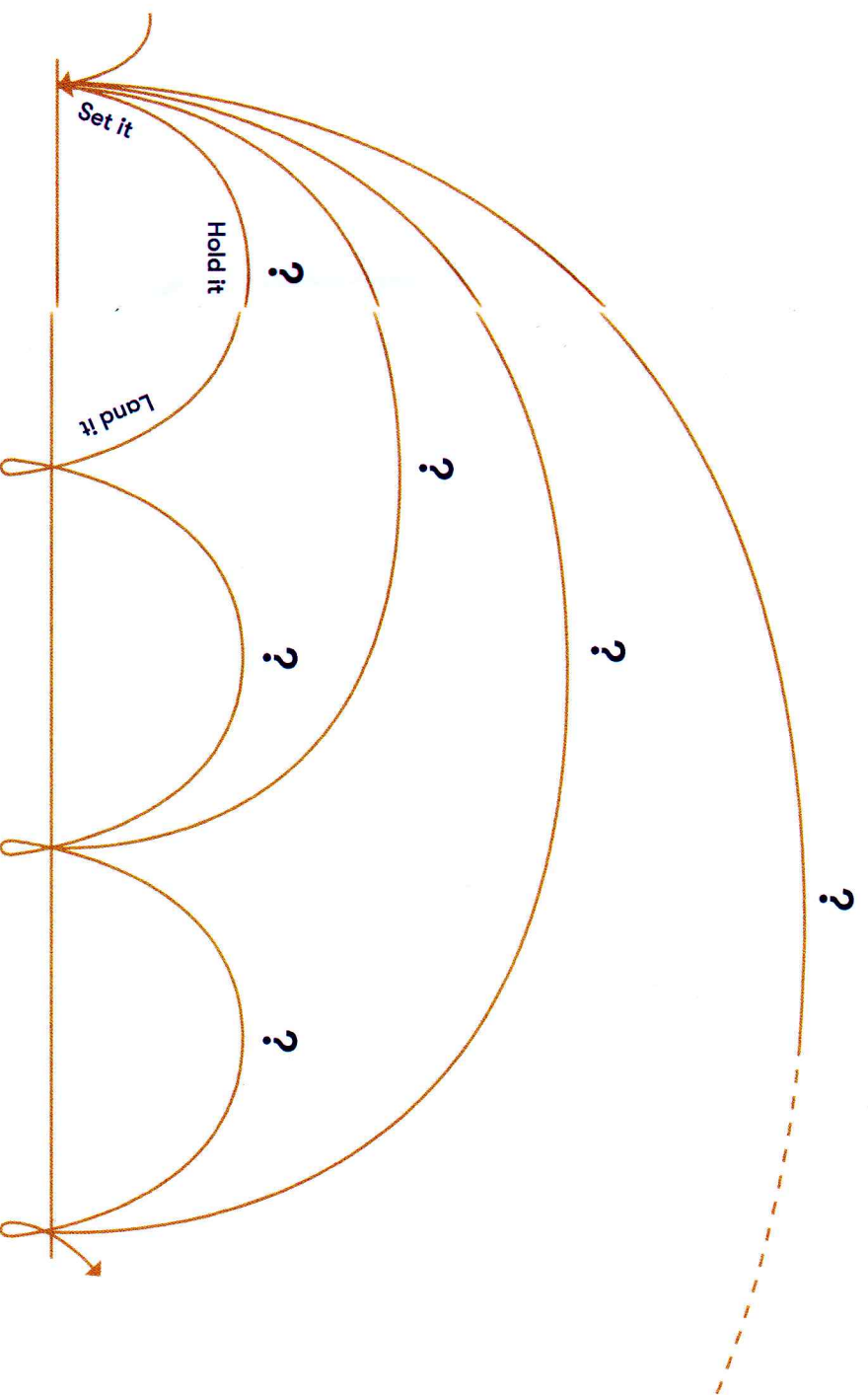
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

A Agenda

T Tijden

- x x x x x x x x x x

LEERBOGEN: STAPPENPLAN

1 Maak een visie

Begin bij een heldere bedoeling: waar gaat jouw onderwijs in essentie over? Waarom is het belangrijk?

Oefening

Gebruik de hulpzin: *Because of(urgentie), we believe that* (droombeeld). Doe dit eerst individueel en combineer vervolgens het beste van de verschillende versies. Zie ook het Focuswiel (pag. 25) en Krachtige Visievragen (pag. 27).

2 Beschrijf de uitstromer

Breng de succesvolle uitstromer in beeld. Hoe ziet de wereld eruit waar de student in komt te werken (trends)? Met welke kennis, houding, vaardigheden en zelfinzichten beëindigd deze student zijn studie(onderdeel)?

Oefening

Laat iedereen een droombeeld schetsen. Vertel deze droombeelden aan elkaar in geuren en kleuren jouw. Geef de anderen een specifieke luisteropdracht: laat iemand luisteren naar kennisaspecten, laat iemand luisteren naar houding, iemand naar vaardigheden en iemand naar zelfinzichten. Breng dit samen en creëer een beeld van de succesvolle uitstromende student.

3 Beschrijf de instromer

Breng de instromende student in beeld. Welke kwaliteiten, kennis en ervaring moeten studenten hebben wanneer zij beginnen?

4 De overkoepelende vraag

Trek de eerste leerboog tussen in- en uitstromer. Formuleer de vraag die boven deze leerboog staat. Deze centrale vraag is het uitgangspunt van je ontwerp: het is dé vraag waar het in jouw onderwijsprogramma om draait.

Oefening

N neem 10 minuten de tijd om individueel zoveel mogelijk versies van de overkoepelende vraag te verzinnen. Kom daarna samen en deel alle vragen. Ga vervolgens in gesprek en komen samen tot de perfecte leervraag. Besteed tijd aan deze cruciale stap en ga pas verder als iedereen geraakt is door de vraag.

5 De deelvragen

Deel de hoofdboog onder in deelbogen. Het aantal kan afhangen van bijvoorbeeld het aantal jaren, maanden of weken, maar laat je daar niet te veel door leiden. Elke deelboog kun je vervolgens ook weer onderverdelen.

6 Doe een check

Leiden de deelbogen samen tot beantwoording van de vraag erboven? Zo niet, is er nog een andere deelboog nodig? Of moet de vraag erboven opnieuw geformuleerd worden? Doe dit net zo lang tot alle vragen met elkaar kloppen. Ook moeten de vragen kloppen bij de visie, intenties en gewenste uitkomsten die je hebt geformuleerd.

7 Maak het programma

Ga nu los in werkvormen. Welke activiteiten ga je ondernemen? Welke leerervaringen wil bieden? En welke vorm van toetsing ga je gebruiken? Het 5E model op pagina 21 gaat je daarbij helpen.